Kultursjefen i Lørenskog:

Vil ha Grand Prix i sirkustelt på Skårer

Av Morten Sjølli

— Neste års Melodi Grand Prix-finale bør arrangeres i Lørenskog. Vi leier et sirkustelt som kan ta 6.-7000 mennesker og smeller det opp på Jøtultomta i enden av Skårersletta, sier kultursjef Hans Krogvold til AA/RB.

Det ene sprø forslaget avløser det andre i norske kommuners kamp om å fiske til seg Grand Prix-arrangementet. Krogvold beskriver selv sitt forslag som sprøtt, men gjennomførbart. Dessuten mener han ideen er god.

— Tenk hva et slikt arrangement ville bety for Lørenskog, bostedskommunen til tekstforfatter og komponist Rolf Løvland. Dersom NRK skulle tenne på ideen er vi i stand til å gjennomføre den, sier han.

Kjempetelt

Krogvold understreker at hans forslag kun er å betrakte som en ide — verken mer eller mindre i denne omgang. Både samfunnssalen på Kjenn, Lørenskoghallen og Skårerhallen er selvsagt altfor små til å kunne ta et slikt kjempearrangement.

— Her må det tenkes kreativt og utradisjonelt, sier Krogvold ivrig. — Fra Tyskland kan vi leie et kjempetelt som Norge aldri har sett maken til. Vår vennskapskommune Garching utenfor München kan sikkert være behjelpelige og legge inn et godt ord for oss. Garderobeanlegg og andre fasiliteter lar seg også ordne.

— Men har dere plass til et slikt telt?

— Ikke noe problem. Bevares — Jøtultomta er jo på 80 mål, mann. Og der skal det seinere bli kultursenter. Grand Prix-finalen kan stå som en markering av at der skal kulturen også seinere blomstre for fullt.

Kultursjefen fortsetter:

— Dessuten må vi se det symbolske i at Melodi Grand Prix arrangeres i et sirkustelt. Det er jo sirkus det hele er.

Ingen spøk

Krogvold har knapt nevnt sin ide for andre enn AA/RB. Han avviser bestemt at dette er ment som en spøk fra hans side. En av dem som har fått seg presentert forslaget, er ordfører Isak H. Wiik. Han sier:

— Jo, ideen er god den. God og sprø. Men dersom vi skulle få en henstilling om å ta et slikt arrangement, skulle vi nok klare det.

Foreløpig vil det ikke bli aktuelt å fremme noen formelle henvendelser til NRK. Men, som Krogvold sier: De blir i hvert fall kjent med ideen når de leser AA/RB.

Hva blir det neste?

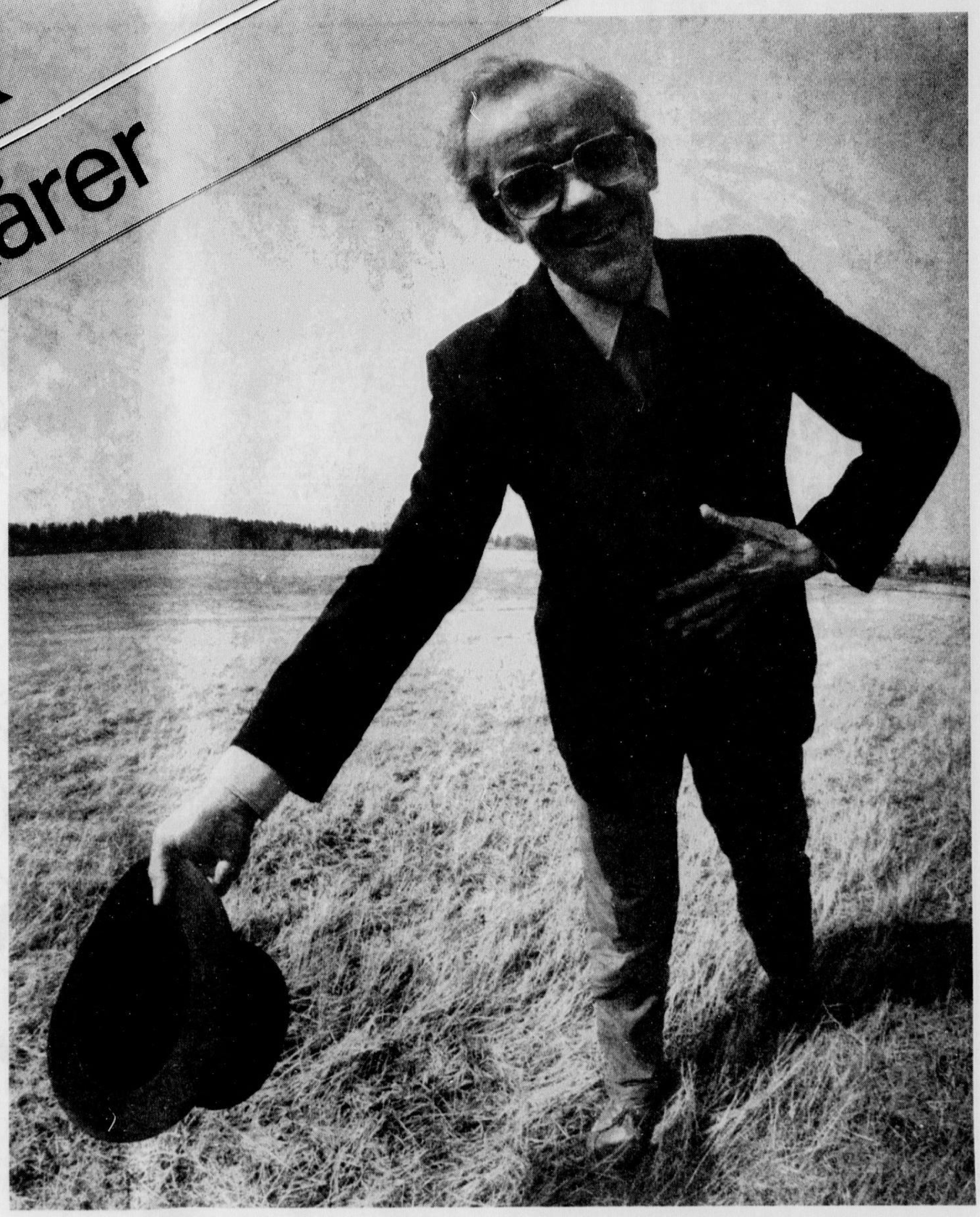

— Her bør neste års finale i Melodi Grand Prix arrangeres — i et sirkustelt, sier kultursjef Hans Krogvold i Lørenskog. (Foto: Pål Nordby)

Tragiske minner på frigjøringsdagen

«Sørum-gjengen» ble hardest rammet

Når hjemmestyrkene i Sørum, Blaker, Nes og Aurskog samles til minnestund 40 år etter frigjøringen 8. mai 1945, går tankene spesielt tilbake til de i «Sørum-gjengen» som ga sitt liv tidlig i frigjøringskampen. For mange vil 5. mai 1942 stå som et tragisk minne. Da slo Gestapo til mot «Sørum-gjengen med en aksjon som førte til to dødsdommer. Fjorten dager senere besegglet en ny Gestapo-aksjon «Sørumgjengen»s skjebne. Tretti mann ble arrestert og mange ført til fangeleire i Tyskland. Det gikk over to år før nye motstandsgrupper ble organisert, men fra høsten 1944 var område 1215 i Milorg dekket med tre grupper og om lag 130 mann i Sørum, Blaker, Aurskog og Nordre Høland.

Av Kåre Hunstad

Allerede høsten 1940 var diskusjonen i gang om opprettelse av ei illegal gruppe i Sørum. På den tida var det ingen større organisert motstandsvirksomhet på Romerike. Derfor startet det beskjedent, men det økte etter hvert og på kort tid vokste Sørum-gruppa til om lag 30 mann.

— Det var folk fra Sørumsand, Sørbygda i Sørum, Blaker og noen fra Nes og Fet, sier lensmann Olav Gulbrandsen i Sørum tilAA/RB. Opplegget var noe improvisert, men det ble skaffet våpen og det ble holdt øvelser rundt Valsmoen og ved Varsjøen. Et noe beskjedent opplegg, men vi var da tross alt i gang, sier Olav Gulbrandsen.

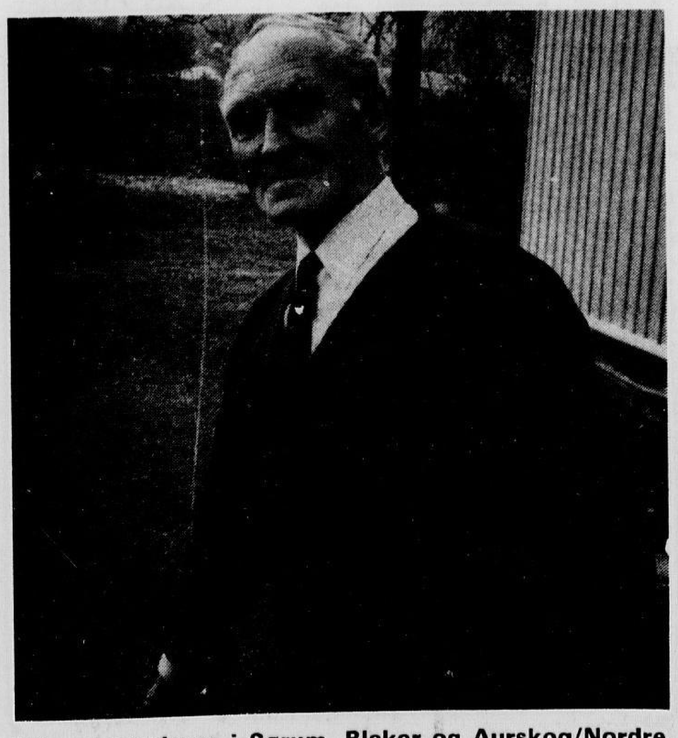

Hjemmestyrkene i Sørum, Blaker og Aurskog/Nordre Høland var inndelt i tre grupper. Gruppesjef for Aurskog og Nordre Høland var Chr. W. Wisbech fra Aurskog (bildet). Han ledet ei gruppe som avvepnet en tysk tropp på 30 mann som hadde tatt plass på Bjørkelangen Hospits i frigjøringsdagene. Tyskerne overga seg uten at det kom til noen dramatisk episode. (Foto: Kåre Hunstad)

NS-mann likvidert

Våren 1942 ble dramatisk. En NS-mann i Nes ble likvidert og denne episoden utenfor gruppas eget distrikt skulle få store konsekvenser. En mann ble tatt i Nes. Det ble funnet våpen i hans hjem og dette ga en ledertråd til Sørum. Gestapo aksjonerte 5. mai 1942. Da ble Thorleif Andresen arrestert sammen med brødrene Helge, Sigbjørn og Gunner Gundersen, alle fra Sørumsand. Samme skjebne fikk Karl Fridtjof Schei og Pål Schjefloe fra Årnes.

Thorleif Andresen tok sitt eget liv under forhør på Akerhus. Karl Fridjof Schei ble dømt til døden og skutt på Trandum. Pål Schefloe fikk 4 1/2 års tukthus og døde senere i Tyskland. De øvrige havnet på Møllergata 19.

En ny Gestapo-aksjon 29. mai 1942 besørget totalt «Sørum-gjengen«s skjebne. Da havnet 30-40 mann i tyske fangeleire via Møllergata 19.

Ny giv i motstandskampen

Høsten 1944 ble nye motstandsgrupper organisert som grupper i Milorg. Med lege Peter Fonneløp fra Sørumsand som områdesjef ble det opprettet grupper i Blaker, Sørum, Aurskog og Nordre Høland. Da kom det skikkelig fart i den organiserte virksomhet.

«Goggen» - oberstløytnant Ernst Eng fra Kongsvinger kom fra England. Han ble droppet i fallskjerm og som «lege» hos Peter Fonneløp reiste de to sammen i distriktet og organiserte virksomheten. Det ble våpenslipp og utstyr til om lag 130 mann. Hjemmestyrkene var på plass og oppgaven var klar: De skulle foreberede seg og trå til der det var nødvendig dersom allierte tropper kom til unnsetning og i kamp med tyske okkupasjonstropper.

Hovedoppgaven var imidlertid å være på plass og løse de oppdrag som var nødvendig i krigens sluttfase når frigjøringen ærmet seg. Frigjøringsdagen 8. mai for 40 år siden fikk heldigvis ikke noe dramatisk preg med våpenbruk. Jegere fra alle tre grupper var imidlertid som en veltrenet enhet på plass. Frigjøringsoppgaven ble løst slik de var instruert og trent ti.

Spenning på Bjørkelangen

For hjemmestyrkene i Sørum, Blaker, Aurskog og Nordre Høland ble det en vesentlig oppgave å sørge for at aktive NS-medlemmer ble tatt hånd om, arrestert og internert. Fram til høsten 1945 var om lag 100 mann engasjert i en frivillig vaktbataljon i AT-leiren på Bjørkelangen.

I frigjøringsdagene fikk imidlertid Aurskog/Nordre Høland gruppa under ledelse av gruppesjef Chr. W. Wisbech et noe spesielt oppdrag. Det var det atskillig spenning omkring. Ei tysk gruppe på 30 mann hadde okkupert Bjørkelangen Hospits. Dit gikk ferden, men alt løste seg uten spesiell dramatikk. Den tyske obersløytnant Lorentz opptrådte korrekt. Han ga ordre til oppstilling. Alle våpen ble plassert langs geleddene på bakken. Hjemmestyrkene kunne rolig plukke opp alle våpen. Så gikk ferden med tyskerne i lastebil mot Lillestrøm. Et hvitt flagg markerte situasjonen: Tyskerne hadde overgitt seg. Det var fred i Norge.

Minnestund 10. mai

Milorg-gruppene i Sørum, Blaker, Aurskog og Nordre Høland markerer frigjøringsdagen med arrangementer 10. mai. Da skal det være kranspålegging ved bautaene i Blaker og Sørum. Områdesjef Peter Fonneløps grav i Sørum skal også bekranses. Arrangementet avsluttes med en sammenkomst i Meierigården Kro i Lørenfallet. Der skal gamle minner gjenoppfriskes og frigjøringsjubileet markeres i samme kameratslige tone som preget hjemmestyrkenes arbeid og innsats for 40 år siden.

Milorg-gruppene i Sørum, Blaker, Aurskog, Nes og Nordre Høland samlet like etter frigjøringen i 1945. I første rekke fra venstre: Gruppesjef i Sørum Ole Kielland Ree, Sørumsand. Nestleder i forsyningstjenesten, Trygve Svendsen, Sørumsand, Frosyningssjef Magnus Sennerud, Sørumsand. Lege i Milorg-området, Kari Arnesen, Fetsund. Stabssjef Karl N. Nafstad. Områdesjef Peter Fonneløp, Sørumsand. Nestsjef i området, Rolf Lindback, Sørumsand. Nestkommanderene gruppesjef i Blaker, Ivar Sanderål. Gruppesjef i Blaker, J. Stortrøen. Gruppesjef i Aurskog og Nordre Høland, Chr. W. Wisbech. Nestkommanderende sjef i Aurskog og Nordre Høland, Jacob Roll-Hansen. Instruktør i området, Kristian Ødegård, Finstadbru.